

การจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ชญาภา บุตรแสน¹

ทวีวัฒน์ พรอินทร์²

ภาวิณี แสนชนม์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากประชากรโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย ปรารชญ์ด้านผ้าสไบลายจิด 3 คน สมาชิกกลุ่มทอผ้า 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดหาและรวบรวมเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าสไบลายจิด โดยมีการสืบทอดโดยการสอบถาม สืบได้จาก พ่อ แม่ ย่า ยาย การจัดหมวดหมู่สารสนเทศพบว่า จัดตามสภาพจริงตามกระบวนการทอผ้า การคัดเลือกผ้า การเตรียมผ้า การสร้างลวดลายผ้าสไบลายจิด และการทอผ้าสไบลายจิด การจัดระบบสารสนเทศ พบว่ามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดระบบสารสนเทศ รูปแบบสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ และยูทูบ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศพบว่า จัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ไลน์ แผ่นพับ สื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ ยูทูบ และมีหลักสูตรการสอนระยะสั้น 2) ปัญหาการจัดหาและรวบรวมสารสนเทศ ขาดการเรียบเรียง จัดเก็บอย่างเป็นระบบ ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดเก็บหรือเผยแพร่สารสนเทศ เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้เรื่องการทอผ้าสไบลายจิด

คำสำคัญ: การจัดการสารสนเทศ, ผ้าสไบลายจิด, ผ้าพื้นบ้าน

¹ นักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² นักศึกษาด้านวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Information Management of Sabai Lai Khid of Ban Nonhom, Nonhom Subdistrict, Muang District, Sakon Nakhon Province

Chayapha Bootsane¹

Thaweewat Pornin²

Pawinee Sanchon³

Abstract

The purpose of this research is to study the conditions and problems of the information management of the Sabai Lai Khid of Ban Nonhom, Nonhom Subdistrict, Muang District, Sakon Nakhon Province. The samples were selected by the purposive sampling consisted of 3 Folk philosopher and 15 members from the Sabai Lai Khid of Ban Nonhom groups. The research instruments were semi-structured record forms and in-depth interview forms. Data analysis adopted the inductive content analysis.

The research found: (1) The Sabai Lai Khid information management of Ban Nonhom was followed by 3 manufacturing processes of Sabai Lai Khid: cotton selection, cotton preparation, creating a Sabai Lai Khid and weaving a Sabai Lai Khid which are inherited by inquiry, observation from parents and grandmother. Information technology were used to prepare Sabai Lai Khid information to be available in electronic media format and online media such as website and youtube. The Sabai Lai Khid information was disseminate via print media such as Brochure and electronic media format such as website and youtube and mini courses in school. (2) The problems of Sabai Lai Khid information management of Ban Nonhom were loss of information during the transfer of knowledge due to no record of knowledge and information, technology skill of the staffs for information storage and dissemination were limited, and young people are not interested in learning about weaving Sabai Lai Khid.

Keyword: Information management, Sabai Lai Khid fabric, Local fabric

---

¹ Undergraduate student, Department of Information Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

² Undergraduate student, Department of Information, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Ph.D. Associate Professor. Department of Information Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

บทนำ

ผ้าสไบลายจิด เป็นภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมการทอของชาวภูไท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการเป็นอยู่ ลักษณะลวดลาย และวิวัฒนาการของท้องถิ่นเดิมของไทยที่มีมาแต่โบราณของชาวอีสาน ผ้าทอผ้าสไบลายจิดถือเป็นผ้าที่มีความงดงาม มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งในอดีตการทอผ้าเป็นการทอเพื่อใช้ในครัวเรือน และใช้ในพิธีต่าง ๆ เช่น ทอเพื่อใช้ในงานบุญ พิธีในการแต่งงาน เป็นต้น การทอผ้าสไบลายจิดต้องอาศัยความชำนาญและมีชั้นเชิงด้านฝีมือสูงกว่าการทอผ้าอย่างอื่น ๆ เพราะทอยาก มีเทคนิคการทอที่ซับซ้อนกว่าการทอผ้าธรรมดา เพราะต้องใช้เวลาความอดทน และความละเอียดลออ มีกรรมวิธียุ่งยาก นอกจากจะเป็นผู้มีความรักและสนใจงานนี้เท่านั้น (Sukitanon, Nissayacharoen, Jintarak, Mungmeesri & Thongchueam, 1995) ความงดงามและความประณีตของผ้าสไบลายจิดของชาวภูไทสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมผ่านผืนผ้าสไบลายจิดของชาวภูไท เช่นเดียวกันกับชาวภูไทบ้านโนนหอมที่มีการอนุรักษ์ศิลปะการทอผ้ามีการขึ้นลายแบบภูไทล้วนเป็นภูมิปัญญาที่ควรศึกษาเรียนรู้ เช่นเดียวกับการฟ้อนรำที่มีทั้งความอ่อนช้อยแบบหญิงและความเข้มแข็งแบบชายนักรบ เพื่อเป็นการส่งต่อความรู้และความงดงามในวิถีเหล่านี้ให้กับลูกหลานภูไทในชุมชนให้ยังรักเหง้าความเป็นภูไท ควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขอย่างเรียบง่ายตลอดไป

บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นศูนย์รวมทางด้านวัฒนธรรมของชาวภูไทในจังหวัดสกลนคร เป็นชุมชนเผ่าภูไทกระดาก ถือเป็นกลุ่มที่ยังคงยึดถือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของภูไทดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่นไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านการกินด้านการฟ้อนภูไท ความเชื่อต่าง ๆ รวมไปถึงภาษาที่พูดและโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของสตรีชาวภูไท ซึ่งสตรีชาวภูไทจะนิยมสวมใส่ชุดแต่งกายพื้นบ้าน เนื่องในโอกาสสำคัญหรืองานบุญประเพณีต่าง ๆ ชาวภูไทนิยมนุ่งผ้าชิ้นหมี่ดินต่อเป็นผืนเดียวกันกับผ้าผืนกว้างประมาณ 4-5 นิ้ว ย้อมครามเกือบสีดำ เรียกว่าผ้าดำหรือชิ้นดำ สวมเสื้อแขนกระบอกสามส่วน ลำคอขลิบแดง ติดกระดุมเงิน หรือเหรียญสตางค์ หรือกระดุมขาวมาติดเรียงสองแถวห่มด้วยผ้าสไบลายจิดพื้นเมือง เปลือยไหล่ด้านขวา ห่มด้านซ้ายและมัดชายผ้าสีข้างด้านขวานิยมสวมสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ข้อเท้า ด้วยโลหะเงินเกลี้ยงเป็นมวยสูงตั้งตรง ใช้ผ้าฝ้ายสีขาวม้วนผูกมวยผม (Sakon Nakhon Office, 2018) และยังคงมีความเชื่อว่าบ้านไหนที่มีลูกสาวคนเป็นแม่จะต้องสอนทอผ้าจึงจะออกเรือนได้ เพราะครอบครัวทางฝ่ายชายจะดูลูกสะใภ้ผ่านผ้าทอเพราะจะดูจากความละเอียดของผืนผ้าที่ทอเพราะจะสื่อถึงนิสัยผู้ทอได้ดี

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันผ้าสไบลายจิดนั้นเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากสตรีชาวภูไทที่เป็นช่างฝีมือทอผ้าสไบลายจิดส่วนใหญ่เสียชีวิตแล้ว ส่วนกลุ่มที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแล้วแต่เป็นผู้สูงวัย จึงทำให้ข้อมูลเหล่านั้นนับวันจะหายไปกลุ่มชาวบ้าน จึงเป็นมูลเหตุที่ควรแก่การศึกษาถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ลวดลายและการอนุรักษ์ผ้าสไบลายจิดของสตรีชาวภูไท รวมทั้งการศึกษาวิธีการทอ ลวดลายและสีสันของผ้าสไบลายจิดของสตรีชาวภูไท สำหรับใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ผ้าสไบลายจิด

(Yuangsa-ad, Siriphat, Sriraksa, & Sripko, 1993) และทำให้ข้อมูลเหล่านั้นนับวันจะหายไป จึงส่งผลให้เกิดปัญหา ยังไม่มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจใช้วิธีการจัดการสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับผ้าสไบลายจิด ให้แก่เยาวชนรุ่นหลังหรือผู้ที่สนใจเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีสภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดอย่างไร
2. ปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดอย่างไร

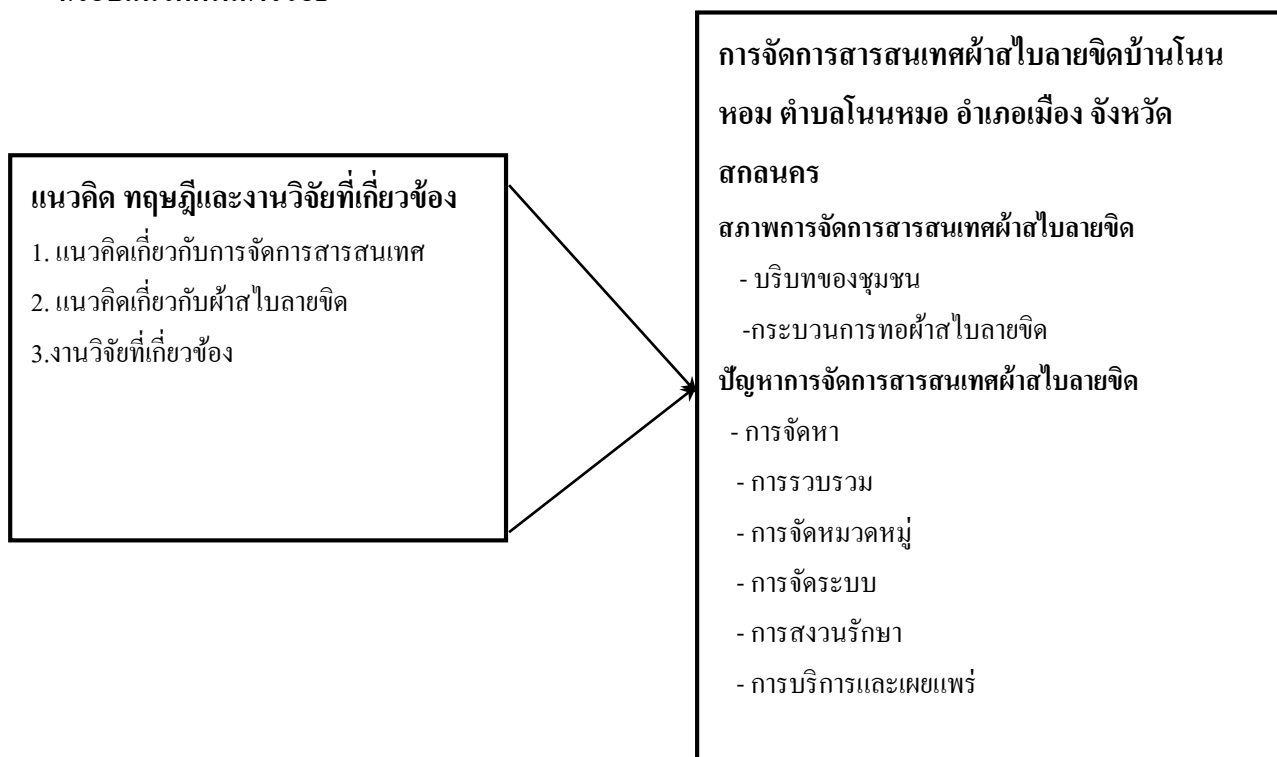
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ได้แก่ การจัดหา การรวบรวม การจัดหมวดหมู่ การจัดระบบ การสงวนรักษา และการบริการเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม
2. ศึกษาปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม เนื่องจากกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมไม่มีการจัดการสารสนเทศที่เป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กำหนดประชากร โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย ปรารักษ์ด้านผ้าสไบลายซิด 3 คน สมาชิกกลุ่มทอผ้า 15 คน รวม 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยการกำหนดประเด็นข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือเพื่อศึกษาสภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายซิดและเพื่อศึกษาปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายซิดโดยมีแนวคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย ชื่อหน่วยงานหรือกลุ่ม ที่ตั้ง บุคลากร ผลิตภัณฑ์ผ้าสไบลายซิด งบประมาณ เว็บไซต์ เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น

ตอนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าสไบลายซิด

ตอนที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการสารสนเทศและปัญหาการจัดการสารสนเทศทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การจัดหาและรวบรวมสารสนเทศ การจัดหมวดหมู่ การจัดระบบ และการเผยแพร่และ

บริการเมื่อกำหนดเครื่องมือเสร็จแล้วผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้อง ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปสอบถามประชากรกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ถึงมีโครงสร้างกับประชากรในกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดจำนวน 18 คน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ติดต่อไปประสานกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดโดยโทรศัพท์เพื่อสอบถามขอดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม และขอหนังสือราชการจาก สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และ เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับงานวิจัยวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล ประเด็นที่ ต้องการสัมภาษณ์และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยในครั้งนี้และขออนุญาตบันทึกภาพ เสียง พร้อมทั้ง ถ่ายภาพและวิดีโอเพื่อเก็บเป็นหลักฐานหลักฐาน ผู้วิจัยได้ขอเยี่ยมชมการทำงานและขั้นตอนกระบวนการ ทำงานจากกระบวนการจริง ซึ่งการสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ถอดเทปสรุปบทสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกด้วย โปรแกรม Microsoft Word โดยตั้งชื่อไฟล์ สรุปการถอดบทสัมภาษณ์ และนำมาตรวจสอบกับข้อมูลที่มีการจดบันทึกไว้อีกครั้ง

4.2 เมื่อพบประเด็นใดที่ยังไม่ชัดเจนหรือเป็นข้อถกเถียงกัน สรุปไม่ได้ ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ ไปซักถามเพิ่มเติม เพื่อยืนยันข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน เช่น เรื่องการจัดหาและรวบรวมสารสนเทศผ้าสไบ ลายจิดบ้านโนนหอมได้มาจากการถอดบทเรียนจากย่า ยาย แม่ หรือจากการฝึกอบรม หรือการปฏิบัติจริง ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ได้จากการถอดบทเรียนจากการย่า ยาย แม่ และการทดลองปฏิบัติจริง

4.3 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา โดยสรุปเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบการวิจัย

4.4 จัดระเบียบข้อมูลและผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรม Microsoft Word เพื่อบันทึกข้อมูล โดยสรุป เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบการวิจัย ดังนี้

1) ข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย ชื่อหน่วยงานหรือกลุ่ม ที่ตั้ง บุคลากร ผลิตภัณฑ์ผ้า สไบลายจิด งบประมาณ ชื่อเว็บไซต์ เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น

2) ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าสไบลายจิด

3) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการสารสนเทศและปัญหาการจัดการสารสนเทศ
ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการและรวบรวมสารสนเทศ การจัดหมวดหมู่ การจัดระบบ และการเผยแพร่และ บริการ

5) สร้างโฟลเดอร์ (Folder) ไฟล์ภาพกระบวนการทอผ้าสไบลายจิด ภาพลวดลาย ภาพผลิตภัณฑ์ ภาพการสัมภาษณ์ข้อมูล

6) การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลการวิจัยไว้ในคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (Note book) และจัดเก็บในอีเมล วันไครฟ์ (OneDrive) เพื่อให้ง่ายต่อการเรียกใช้งาน และมั่นใจว่าข้อมูลไม่สูญหายหรือหากมีปัญหาในการบันทึกข้อมูลในส่วนใดส่วนหนึ่ง ก็ยังมีเก็บสำรองไว้เรียกใช้จากหลายแหล่ง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

1.1 การจัดหาและการรวบรวมสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่า มีการจัดหาและรวบรวมเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าสไบลายจิดโดยมีการสืบทอดโดยการสอบถาม สังเกต จากแม่ ย่า ยาย ที่มีประสบการณ์ในการทอผ้าสไบลายจิด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการทอผ้าสไบลายจิดเป็นภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกต เป็นการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะแบบครอบครัว โดยผู้ที่มีความรู้ในการทอผ้าสไบลายจิดเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Watthanachanobon, Sakda, & Pengtong (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพเสริม บ้านสุขเกษม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมในอดีตได้แก่การบอกเล่าต่อกันมา การฝึกปฏิบัติจากการสังเกต และการปฏิบัติจากการฝึกฝนของบรรพบุรุษ โดยเป้าหมายหลักในการถ่ายทอดคือทายาทหลัก หรือคนในครอบครัว

1.2 การจัดหมวดหมู่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่า มีการจัดตามสภาพจริงเป็นที่ทอผ้าสไบลายจิดตั้งแต่กระบวนการ 1) การคัดเลือกฝ้าย 2) การเตรียมฝ้าย 3) การสร้างลวดลายผ้าสไบลายจิด และ 4) การทอผ้าสไบลายจิด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ กระบวนการในการทอผ้าสไบลายจิด นั้นมีหลายขั้นตอนจึงมีการแบ่งแยกการทอออกเป็นลำดับขั้นตอน ได้แก่ 1) การคัดเลือกฝ้าย 2) การเตรียมฝ้าย 3) การสร้างลวดลายผ้าสไบลายจิด 4) การทอผ้าสไบลายจิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiyuy (2015) ที่พบว่า การจัดหมวดหมู่คลังสะสมผ้าในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุบลราชธานี เป็นการทำทะเบียนเพื่อให้รายละเอียดที่จัดเก็บเพื่อขึ้นทะเบียน เช่น เลข ชื่อ อายุหรือยุคสมัย วัสดุ เทคนิค ขนาดแหล่งที่มา กลุ่มวัฒนธรรมผ้า สถานที่จัดเก็บ คำอธิบาย หมวดหมู่ จัดทำเป็นคู่มือ หนังสือ เป็นต้น

1.3 การจัดระบบสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่ามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดระบบสารสนเทศผ้าสไบลายจิด ในรูปแบบสื่อออนไลน์ได้แก่ เว็บไซต์ และยูทูป สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การรวบรวมสารสนเทศไว้เป็นจำนวนมากเพื่อให้การค้นหา ได้สะดวก รวดเร็ว เป็นการป้องกันการสูญหายของข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanomklin (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบ

สารสนเทศด้านงบประมาณงานคลังและพัสดุ คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การป้องกันการสูญหายของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือองค์กรจะต้องมีการจัดการด้านสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสำรองข้อมูล ก็ถือเป็นการป้องกันการสูญหายของข้อมูลอีกทางหนึ่ง

1.4 การบริการและเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมพบว่า การเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ วนิดล แผ่นพับ สื่อออนไลน์ได้แก่ เว็บไซต์ ยูทูป มีหลักสูตรการสอนระยะสั้นให้กับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจัดสอนเยาวชนรุ่นใหม่โดยการฝึกปฏิบัติ เผยแพร่สารสนเทศโดยการบอกต่อ การบอกเล่าผ่านการออกร้านในงานต่าง ๆ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คือการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ้าสไบลายจิดนั้น เป็นการดำเนินการข้อมูลสารสนเทศให้เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้า การเข้าถึงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อเพื่อเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jinosawat & Arayaphan (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า มีการให้บริการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาแก่กลุ่มผู้ใช้บริการทุกประเภท มีการนำเสนอสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ในรูปแบบของ เว็บไซต์ของหน่วยงาน การเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการเผยแพร่สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา ในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ พิพิธภัณฑสถานและพิพิธภัณฑสถาน การเสวนา และการจัดพื้นที่การทำกิจกรรมภูมิปัญญา

2. ปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

2.1 ปัญหาการจัดหาและรวบรวมสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ไม่รู้จะเริ่มจดยังไงเพราะขั้นตอนซับซ้อนขาดเรียบเรียงคำพูดที่จะจดบันทึกกระบวนการทอผ้าสไบลายจิดไม่เป็นและไม่มีเวลารวบรวมข้อมูลการทอผ้าสไบลายจิดเพราะงานทอผ้าสไบลายจิดเป็นงานรองว่างจะงานจึงจะมาทอผ้าสไบลายจิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suntivong (1996) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 8 ที่พบว่า เจ้าหน้าที่มีภาระอื่นที่ต้องปฏิบัติที่เวลาในการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล

2.2 ปัญหาการจัดหมวดหมู่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่า ทางกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมไม่มีการแบ่งกลุ่มในการทอผ้าสไบลายจิดที่เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ สมาชิกกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดโดยทั่วไปเป็นชาวบ้านจึงไม่เล็งเห็นความสำคัญในการจัดกลุ่มตามกระบวนการผลิตอย่างจริงจัง เลยทำให้ไม่มีการจัดกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jinosawat & Arayaphan (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่พบว่า มีรูปแบบการจัดหมวดหมู่และการกำหนดสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ในขณะที่หน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรมและหน่วยงานวิจัยซึ่งไม่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญโดยตรง จึงไม่มีการกำหนดแนวปฏิบัติแต่ใช้วิธีจัดตามประเภทของทรัพยากรเท่านั้น

2.3 ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่า ไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดเก็บสารสนเทศผ้าสไบลายจิด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สมาชิกกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดยังขาดความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ตลอดจนทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย Surangkul & Manmart (2010) ที่ศึกษาแนวทางทางการจัดการสารสนเทศจดหมายเหตุในสถาบันอุดมศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา ที่พบว่า การจัดการสารสนเทศควรต้องมีบุคลากรในองค์กรที่มีทักษะการจัดการสารสนเทศตลอดจนทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อประยุกต์ใช้ในงานการจัดการสารสนเทศ

2.4 ปัญหาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม พบว่า กลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม มีปัญหาทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วนิล แผ่นพับ มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ด้านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ ยูทูป ยังไม่มี เว็บไซต์ ยูทูป ของตัวเองโดยตรง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สมาชิกกลุ่มทอผ้าสไบลายจิดยังขาดทักษะความรู้ในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและขาดทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saleewong & Iam-Khong (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสินค้าชุมชนเพื่อ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ที่พบว่าปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญกับ กลุ่มสินค้าชุมชน โดยพบว่า กลุ่มสินค้าชุมชนขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ ขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในช่องทางการจัดจำหน่าย การตลาด และการประชาสัมพันธ์ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการพัฒนาสินค้าชุมชนให้สามารถอยู่ในตลาดปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

จากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม จำแนกได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม 2) ด้านกระบวนการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม โดยให้กลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การรวบรวม การจัดเก็บ และการบริการและเผยแพร่ ซึ่งมีรายละเอียดข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มทอผ้าสไบลายจิด และแหล่งบริการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 กลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

1) กลุ่มทอผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ควรร่วมกันสร้างผู้นำคนรุ่นใหม่เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าสไบลายจิด ให้คงอยู่กับชุมชน และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิด ให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2) แหล่งบริการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

(1) ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบาย มีการส่งเสริมให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมให้มากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้การผลิตผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม เพื่อส่งเสริมให้เกิดอาชีพในชุมชน และเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

(2) ควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านการผลิตผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมให้กับเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม และเป็นการเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมอีกทางหนึ่ง

(3) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับแหล่งบริการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอมให้มากขึ้น เพื่อการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดหาและรวบรวม จัดเก็บสารสนเทศ เป็นการสงวนรักษาและการอนุรักษ์สารสนเทศผ้าสไบลายจิด ป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญาผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม ให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นหลังต่อไปในอนาคต

2.1 ด้านกระบวนการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

2.1.1 กลุ่มผ้าสไบลายจิดบ้านโนนหอม

1) ควรมีการรวบรวมสารสนเทศผ้าสไบลายจิด ให้มีความหลากหลายจัดเก็บในหลายรูปแบบ และเผยแพร่ในรูปแบบสื่อออนไลน์ ซึ่งง่ายต่อการ สืบค้น สะดวก รวดเร็ว ในการนำไปใช้ของผู้สนใจ

2) ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บสารสนเทศผ้าสไบลายจิดเพื่อให้ง่ายในการสืบค้นและเรียนรู้ จึงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผ้าสไบลายจิดและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2.1.2 แหล่งบริการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด

1) ควรมีการรวบรวม จัดเก็บ และบริการ และเผยแพร่สารสนเทศผ้าสไบลายจิดอย่างเป็นระบบ

2) ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นผ้าสไบลายจิดร่วมกับสถานการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด เพื่อหาทางพัฒนาสารสนเทศผ้าสไบลายจิดและบริการแก่ผู้สนใจทุกกลุ่ม เช่น ผู้ผลิต ผู้บริโภค การทอผดลย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

2. ควรรูปแบบการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาและพัฒนาเพิ่มเติมสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

3. ควรมีการศึกษาและพัฒนามาตรฐานกระบวนการจัดการสารสนเทศผ้าสไบลายจิด เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลผ้าสไบลายจิดอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

Boonkanchan, C. (2014). *Local information management*. Bangkok: Sukhothai

Thammathirat University. (In Thai).

Chaichuay, W. (2015). *The Guidelines for textiles collection information management*

in Ubonratchathani national museum. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (in Thai).

Chaiyuay, V. (2015). *Guidelines for managing fabric collection information in the*

National Museum Ubon Ratchathani. Bangkok: Silpakorn University. (In Thai)

Chanthavanich, A., & Anakamongkol, J. (Nopphor Pror.). *Development of information*

systems according to the study project. Needs and organization of information systems for the planning and development of national education. Bangkok: Charoenphon Printing House.

Chutawipat, K. (2012). *Woven fabrics and Thai life*. Bangkok: Dhurakij Pundit

University. (In Thai).

Jinosawat, J. & Arayaphan W. (2010). Conditions of Information Management of Lanna Local Wisdom in

Thai Universities, *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(1), 1435-1449. (In Thai)

Luangmanee, W. (2002). *Information management, folk wisdom of the network of*

scholars Northeastern villagers. Master of Arts Thesis Department of Library Science and Information Science, Khon Kaen University, Thailand. (In Thai)

Phanthong, O. (1997). *Study for the conservation of Khit pattern, Yasothon Province*.

Bangkok: Chulalongkorn University.

Philuck, P. (2007). *Guidelines for information management of Kamphaeng Din*

Subdistrict Municipality, Sam Ngam District Phichit Province. Master of Arts Thesis, Program in Development Strategy, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand. (In Thai)

Phomprapai, K., Phangyang, C., Onwang, S., Losudjai, P. & Aonwang, E. (2002). *Local*

- wisdom of weaving. Indigenous: Case Study of Thong Saen Khan District Uttaradit Province.*
Department of Management. (In Thai).
- Piangsungnoen, P. (2009). *Problems and solutions of educational information management problems of Educational institutions under Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 4.* Master's Thesis, St. John's University, Thailand. (In Thai).
- Saleewong, D. & Iam-Khong, N. (2017). An Apply of Information Technology with TheManagement of Product Community for Sustainable Economic, *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(3), 2355-2371. (In Thai)
- Silpakorn University. (2000). *Local fabrics in the Isan region, a project to develop local fabrics in every province in the country.* Bangkok: Silpakorn University. (In Thai)
- _____. (2001). *Local fabrics: nationwide survey of manufacturers, fabric development projects.* Native in every province in the country. Bangkok: Silpakorn University. (In Thai)
- Soontarawong, P., Kabmala, M., & Kabmala, S. (2003). *Information management of tumbol administration in Chiang Mai province.* Research Report, Maejo University. Thailand (in Thai)
- Sukitanon, S., Nissayacharoen, K., Jintarak, M., Mungmeesri, K., & Thongchueam, B. (1995). *Weaving Khit patterned silk: Local art, Isan arts.* Bangkok: Office of the National Culture Commission. (In Thai)
- Suntivong , W. (1996). *Management Information System for District Education Office Adminstration Educational Region 8.* Doctoral Dissertation, M.Ed. in Educational Administration, Chiang Mai University, Thailand (In Thai).
- Surangkul, S. & Manmart, L. (2010). Guidelines for Archives Management in Higher EducationalInstitutes: A Case Study of Khon Kaen University. *KKU Research Journal*, 10(3), 145-156. (In Thai)
- Thanomklin, K. (2010). *Management of Information System for in the Tasks of Budget for Finance and Inventory at the Faculty of Humanities,* Chiang Mai University. Thailand. (In Thai)
- Thippхра, M. (2016). *Management of Wiang Haeng District Chiang Mai Province.* Chiang Mai: Far Eastern University. (In Thai)
- Watthana, T. (1991). *Organization of planning information system in large secondary schools under the supervision of Department of Education, Education Area 5.* Khon Kaen: Khon Kaen University. (In Thai).

- Watthanachanobon, W., Sakda, P., & Pengtowong, P. (2015). *Knowledge Management of Ban Suk-kasem Indigenous Cloth Weaving Group Banglen District Nakhon Pathom Province*. Nakhon Pathom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand. (In Thai)
- Wipawin, N. (2004). *Knowledge management and knowledge base*. Bangkok: SR Printing Mesproducts. (In Thai).
- Wutthakul, W. & Phanyura, Y. (1993). *Woven fabrics and Thai way of life*. Bangkok: Office of the National Culture Commission. (In Thai)
- Yuangsa-ad, P., Siriphat, D., Sriraksa, W., & Sripho, S. (1993). *The Contruction Of A Slide-Tape Programed on Line-KID Cloth Of Naka Udontane*. Khon Kaen: Khon Kaen University. (In Thai)